

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

226 ספרות ויקרא תש"ס ח' אלול 226
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: לאהוב גם את השונא

"על כל קרבן תקריב מלח"

וכבר עמדו הראשונים מה הטעם להבאת מלח להקרבת הקרבנות (עי' רבינו בחיי שהביא בזה שלשה טעמים).

ואפשר לתת טעם נוסף לנתינת המלח בקרבן, שבא ללמד את האדם, המלח הוא התבלין העיקרי באוכל יותר משאר תבלינים, בלעדיו האוכל יהיה תפל, אולם מאידך אם ישים יותר מדי מלח, האוכל יהיה מלוח ואי אפשר יהיה לאוכלו. כך צריך האדם לדעת שהקב"ה נותן לאדם מה שמגיע לו בדיוק, לא יותר מדי שהתבשיל לא יהיה מלוח וגם לא פחות מדי, כיון שהאוכל יהיה תפל. הקב"ה נותן לאדם את הנצרך במידה ובמשקל.

וכמו שמצינו בכתובות (סו:), שבירושלים היו נותנים משל: "מלח ממון חסר", ויש לפרש שבחרו במלח כמשל, כי המלח מלמד את האדם שהכל במידה ובמשקל, ובדיוק הממון הנצרך לו הוא יקבל מבורא עולם.

ובעל פלא יועץ, רבי אליעזר פאפו, כתב בספרו "אלף המגן", שהמילה "מלח" היא בהפוך אותיות "מחל" וכן "תמלח" אותיות "תמחל". הקרבן הגדול ביותר שאדם יכול להקריב לפני הקב"ה הוא להעביר על מידותיו ולמחול, על אף שמצד הדין הצדק עמו.

וכיצד יכול האדם למחול למי שפגע בו? אולם אם הוא מאמין ב"מלח" שהקב"ה נותן לו בדיוק מה שמגיע לו במידה ובמשקל, לא פחות מדי ולא יותר מדי, אינו בא לכלל כעס.

אברך ירא שמים סיפר, שלא עלינו גילו אצלו את המחלה הנוראה, נקל לתאר את תחושתו הקשה ואת שברון משפחתו, ובפרט כאשר הבחינו כי הרופאים עצמם מודאגים ביותר. אותו אדם פנה לעשות מה שעושה כל יהודי במצבו - שפך את לבו בתפילה לפני ה' שיחוס וירחם עליו, והחליט לנסוע למירון לקברו של רבי שמעון שכן "כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק".

לפני נסיעתו למירון נכנס לבקש ברכה מהגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א. ולהפתעתו פנה אליו רבי חיים בשאלה: "אתה זוכר שהייתי אצלך בבית לפני שמונה שנים?"

ביקורו של רבי חיים הוא מאורע חשוב מכדי שאפשר יהיה לשכוח אותו גם כעבור שנים רבות. ומיודעינו אכן נזכר מיד בנסיבות אותו מאורע: לפני למעלה מעשרים שנה הסב מישהו לאשתו נזק חמור עד כדי שכתוצאה מכך ארע אסון במשפחתה, ואביה נפטר משרון לב, לאחר זמן מה התחתן הפוגע, אולם לא זכה לילדים משלו, על רקע מעשה זה הגיע רבי חיים לביתם לפני מספר שנים, והושיט לזוגתו פתק שבו נכתב כי היא מוחלת בלב שלם לפוגע, ובקש ממנה לחתום על הפתק.

אולם אותה אישה שזכר הפגיעה האנושה התעורר בה והציף את לבה בתסכול ובכעס לא היתה מסוגלת לחתום, אך רבי חיים המשיך להפציר: "בכל זאת, אבקש שתחתמי על פתק זה".

האשה הגיבה: "אם הרב מבקש ממני לחתום, אחתום, אולם לסלוח לו אינני מסוגלת". אך הרב לא הסתפק בכך, ואמר לה: "בכל זאת, אבקש שתעבדי על עצמך, תמחלי לו בלב שלם ותחתמי על הפתק".

לאחר דקות ארוכות של מחשבה והתחבטות הנפש, נאותה האשה לחתום ולמחול בלב שלם. רבי חיים ביקש מהם לצלם את הפתקה הזו ושמר אצלו את המקור.

"כעת", הורה לו רבי חיים, "קח את הפתק הזה אתך למירון, ושם תתפלל שגם אם נגזרה עליך גזרה קשה, בכל זאת תזכה להינצל ולחיות בזכות המחילה של אשתך".

ואכן האברך עשה כך, נסע למירון, וכשחזר בא לבדיקות בבית החולים, וב"ה התוצאות החדשות שללו את האבחון הקודם.

אומר החיד"א בפרפרת נאה: "ואהבת לרעך כמוך אני ה'", בדרך כלל כשהתורה אומרת "רעך" זה כשמרעים לאדם, "וכי יגוף שור איש את שור רעהו" (שמות כ"א, ל"ה), "ושפטי בין איש ובין רעהו" (שמות י"ח, ט"ז), "אשר ירצח את רעהו" (דברים ד', מ"ב), "אשר יכה את רעהו" (דברים י"ט, ד'), ואם כן כשהתורה אומרת ואהבת ל"רעך" הפשט הוא שגם אם החבר שלך עשה לך רע תאהב אותו.

והנה "אהבה" בגימטריא = 13 וע"י שאתה אוהב את חברך ביחסי גומלין גם הוא אוהב אותך - "כמים פנים אל פנים כן לב האדם לאדם" ואם יש לנו "אהבה" ועוד "אהבה" = 26 גימטריא שם הו"ה, מידת הרחמים.

ידוע ששם "אלוקים" זה מידת הדין גימטריא - 86 ומילת "כמוך" גם כן 86, מעתה, אומר החיד"א, נסגור קצוות ויאיר הפסוק כזוהר הרקיע "ואהבת לרעך" - אם אתה מתגבר ואוהב את חברך למרות שהרע לך, התוצאה היא שגם הוא יאהב אותך ועל ידי זה אתה תהפוך את מידת הדין "כמוך" (גימטריא אלוקים) ל"אני ה'" - מידת הרחמים.

היינו שאם חס ושלום נגזר על האדם גזרה קשה שבאה ממידת הדין על ידי אהבה למי שעשה לו רע, יהפך ה' לך את הקללה לברכה...

הגמרא במנחות (כא.) אומרת שהמלח שהביאו לבית המקדש היה מלח סדומית, שנאמר "ולא תשבית מלח", תביא מלח שאינה שובתת, היינו מסביר רש"י, שמצויה בקיץ ובחורף, ומלח סדומית - הים משליכה לאגפיה. ורק בדיעבד אם אין בנמצא אפשר להביא "מלח איסטרונקית" שהוא מלח שנוצר מהאדמה.

אומר המאירי במסכת שבת (קח:): שמקורו של המלח סדומית הוא מים המלח שנמצא ליד סדום. ולכאורה, ארץ סדום סמל הרוע והשנאה, כל מי שקצת היה בו עזרה לזולת היו מיד מוקיעים אותו מחברתם, פוגעים והורגים אותו. ובסופו של דבר ענשו שהקב"ה השליך עליהם "גפרית ומלח", ודוקא מהמקום

הרע בחור בורא עולם לקחת מלח בשביל להקריב קרבנות?
אתמהה?

אולם באה התורה ללמדנו, שאין חכמה לעשות את רצונו יתברך שלאדם קל, וכל הסובבים אותו משבחים אותו ומכבדים אותו, החכמה היא גם במקום בו יש שנאה ותחרות כדוגמת סדום, בו מצוות של בין אדם למקום אינם קיימים, דוקא שם מבקשים ממוך שתקריב מרצונותיך, ותכבד את חברך ותוקיר אותו.

הגמרא במסכת שבת (דף כזו.) אומרת: ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקין קיימת לו לעולם הבא, ואלו הן: הכנסת אורחין וביקור חולים ועיון תפלה והשכמת בית המדרש והמגדל בניו לתלמוד תורה והדן את חברו לכף זכות.

שאלו פעם את הרב שטיינמן שליט"א: מהו הדבר הקשה ביותר מבין ששת הדברים? והוא השיב: לדון לכף זכות - זהו הדבר הקשה ביותר, כי טבעו של האדם תמיד נוטה לכיוון המחשבה השלילי ולמתחת ביקורת על חברו.

והרב הביא לזה ראיה ממקום אחר במסכת שבת (כג.), שם נאמר בבית שיש לו שני פתחים צריך להדליק נר חנוכה בשניהם, והטעם משום חשד, שלא יאמרו העוברים ליד הפתח החשוך: אם בעלי הבית לא הדליקו כאן מן הסתם גם בפתח השני לא הדליקו. ולכאורה הגיוני יותר שיחשבו להיפך: אם בפתח זה לא הדליקו, ודאי הדליקו בפתח השני! אלא שחז"ל ירדו לעומק דעתם של בני האדם, וידעו כי טבעם לחשוב על השני בצורה שלילית ולא חיובית.

ומביאה על הגמרא ראיה ממסכת פאה, שאחד הטעמים לכך שהפאה צריכה להיות בסוף השדה, סמוך לדרך מעבר בני האדם, כדי שלא יאמרו העוברים ושבים: תבוא מארה לאדם שלא הניח פאה בסוף שדהו". וגם כאן היה עליהם לחשוב שכנראה הניח בעל השדה את הפאה במקום פנימי יותר - אלא שבאופן טבעי המחשבה הראשונית של האדם על זולתו היא שלילית.

אם כן מובן מדוע המצוה לדון לכף זכות היא הקשה שברשימה, משום שהיא דורשת מהאדם להתגבר ולהתעלות על טבעו הבסיסי.

מנהג ישראל קודש בסיום כל מסכת לצטט ולומר את שמות עשרת בניו של רב פפא, ומקורו קדום בתשובת רב האי גאון המובאת בספר האשכול (לרבי אברהם בן יצחק מנרבונא): "נשאל ממר רב האי ז"ל בעסק עשרה בני רב פפא שמסדרין תלמידי חכמים שמותיהן כד מסיימי פרקים, אם הם בני רב פפא ואם אביהם אחד או רבים". ועי' שם מה שביאר בזה.

דרשה נפלאה בענין זה נשא רבינו משה איסרליש - הרמ"א, אחד משומעיה כתבה והיא נחקה דווקא בספרו של בן דורו ושאר בשרו - רבינו המהרש"ל בספר ים של שלמה (בבא קמא פרק מרובה סימן לז), בדרשתו מסביר הרמ"א שרב פפא שעשיר גדול היה (פסחים מט.) היה גם מחזיק תורה גדול ונהג לעשות לבניו החשובים סעודה נאה בכל סיום מסכת ולכן זכה שמזכירים אותו בכל סעודת סיום.

ויש להוסיף בזה, הגמרא במסכת שבת (ק"ח:) מביאה: ואמר רבי יוסי: יהא חלקי ממי שחושדין אותו ואין בו. אמר רב פפא: לדידי חשדן ולא הוה בי (- בי חשדו ולא היה בי). רב פפא מעיד על עצמו שחשדו בו בכל מיני חשדות שוא שכלל לא היו בו. (והרחבנו בזה כבר בשיעור מיוחד על רב פפא והבאנו מקורות רבים שחשדו ברב פפא ולא היה בו).

כשמשתתף האדם בסיום מסכת עלולים שתי מחשבות לעלות בראשו, האחת, אשרי המסיים זכה לסיים שלמה ולדבר בשבח. ומאידך, עלולה גם מחשבה שלילית לעלות בראשו, הנה יהודי זה מסיים מסכתות בשביל גאווה ראו נא איזו סעודה הוא עושה, כדי לפרסם לכולם שזכה לסיים מסכת.

לכן כשעומד האדם בסיום מסכת מזכיר הוא את בניו של רב פפא, כדי שלא יבואו המשתתפים לדון את המסיים לכף חובה, אלא ילמדו מרב פפא שחשדו בו לרעה ולא היה בו.

נסיים בדברי קדשו של רבי חיים פאלאג' ז"ע הכותב בספרו תוכחת חיים: "הנהזר שלא יסובב צער מחמתו לזולת, יסייעוהו מן השמים שרצונו יקיים, וזוכה לבנים כשרים ומיטתו שלמה. מידה כנגד מידה, כשם שאינו רוצה בצער אחרים ונזקם ומצטער בכאבם, כך גם מן השמים יתנו לו בנים כשרים שלא יבוא לידי צער ותקלה בגללם. ושניהם מצינו ביעקב אבינו: "ויצר לו" - שהצטער שלא יזיק אחרים, זכה שלא באה תקלה על ידו. וגם זכה שמיטתו תהיה שלמה שכולם צדיקים".

פרשת זכור:

כתב בספ"ק תולדות אהרן בענין העבודה של שבת זכור וז"ל: ומי שיועד ומבין, בודאי יודע שתיקון ועבודה של שבת פרי זכור הוא התיקון של יום הכיפורים, וצריך להתעורר עצמו בעבודה ובתשובה גדולה באותה שבת, ולא כמו שאומר אדם שדביקות קל הוא לעשות, זה בודאי אינו, רק שצריך למסור נפשו ולקרוע את גידו ואבריו בדכיותא דגרמי כולי האי ואולי. עכ"ל.

ובספ"ק בית אהרן מבאר כיצד יצליח לבטל קליפת עמלק, וז"ל: ...ואיך יכול האדם לעשות זאת? על ידי דיבורים ותפלות שמדבר לפני הקב"ה באמת, מתייחדים כל העולמות למעלה והקליפה מתבטלת לגמרי. וזה היה בחינת מרדכי - מר דרוך, עולם החירות מה שקדם לעולם, והמן מן התורה מנין המן העץ וכו', ולזה מרדכי הצדיק על ידי תפילות שלו, הגביה העולם לבחינת קדם על ידי מסירות נפש שלו, וממילא בטלה קליפת עמלק והמן. עכ"ל.

ז' אדר:

כתב בספר היולולא דרשב"י אחר שמשוה בין רשב"י למשה רבינו: מכאן יש יסוד גדול למנהג קדמון שנהגו בצפת"ו ביום ז' אדר ליסע למירון, וגם אחרון התחילו לנסוע גם מירושלים רבים, תלמידי חכמים ושלמים. ובאמת מרגישים שם ביום ז' אדר, הרגשת הארה גדולה משמחת משה רבינו, ששמה במתנת חלקו שהתנוצץ ברשב"י. ועי' דברי הוזה"ק (ח"ב לח.) "שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה"י מאן פני האדון ה'! דא רבי שמעון בר יוחאי". נהגנו ליסע למירון בתבריא ליראות לפני האדון ה' ג' פעמים בשנה: א. ז' אדר לכבודו של משה רבינו שהתנוצץ ברשב"י. ב. ל"ג בעומר, שאז הוא יום שמחתו. בחודש אלול לקראת הימים הנוראים, להיות כל איש שיש לו איזה דין ומשפט, הולך אצל העורך דין היותר גדול, שימליץ עליו לזכותו במשפט. ע"כ.

י"א אדר:

הרה"ק רבי יצחק מווראקא אמר, ששלושה ימים אלו הם בבחינת שלשת ימי ההגבלה שקודם יום מתן תורה.

י"ב אדר:

דבר בעתו מה טוב להתכונן במטבעות לרוב של חצאי שקלים שבביל יום פורים לקיים כל הפושט יד נותנים לו.

תענית אסתר:

א. כתב בספר קב הישר (פרק צ"ז): יום זה מסוגל מאוד שתתקבל תפילתנו בזכות מרדכי ואסתר, וכל מי שצריך רחמים על איזה דבר שהוא צריך להתפלל, יקח פנאי לעצמו ביום תענית אסתר ויאמר מזמור כ"ב בספר תהילים: "למנצח על אילת השחר". ודרשו רז"ל, דאסתר היתה נקראת "אילת השחר". ואח"כ ישפוך שיחו לפני ה' ויבקש בקשתו. ויזכיר זכות מרדכי ואסתר, אשר בזכותם יעתר לו הקב"ה ויפתח לו שערי רחמים ויקובל תפילתו ברצון. עכ"ל.

ב. פעם באו מגדולי וחשובי החסידים אל הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע, לימי הפורים. והגיעו אליו ביום תענית אסתר, ונתן להם שלום כמעט בשפה רפה ולא דיבר עמהם מאומה, אמנם בליל פורים קירבם וסיפר להם: פעם באו חסידים אל הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע לימי הפורים, והקדימו ובאו כבר ביום תענית אסתר, ולא רצה רבי לוי יצחק זי"ע לדבר עמם כלל ביום הצום, אח"כ בלילה אחר קריאת המגילה קירבם והתנצל בפניהם ואמר, כי ביום תענית אסתר היה טרוד עם השבעים שרים להכניעם, על כן לא היה לו פנאי לדבר עם תלמידיו.

עבודת יום הפורים:

כתב בספר מרבה חיים: ועל כל אלו יש להקדים ולהתפלל קודם ימי הפורים שזוכה לעשות את הימים האלו כראוי, לקיים מצוותיה כיאות ולקבל את השפעת הימים מלעילא במידה גדולה טובה ומרובה, ובעיקר שנוכל לכונן באמת באמרי פינו, תשועתם היתה לנצח ותקוותם בכל דור ודור להודיע שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסיים בך.

גדולי ישראל וצדיקי וגאוני הדורות היו כבר מבקשים ומתפללים על הארת החגים והמועדים הרבה זמן קודם הגעתם, וכן התפללו ובקשו רחמים מלפני השי"ת שיזכו לקיים את מצוות החגים והזמנים כהלכתם, והקדימו בתפילתם הרבה זמן קודם הגעת החגים והזמנים, ולכן זכו אכן שיתקבלו תפילתם כי הדבר היה בנפשו לקיים מצוות ה' ורצון קדשו, וגם אנו כל חד לפום דרגה דיליה יעסוק לכל הפחות באלו הימים בהכנה דרבה בתורה ותפילה ולאיש אשר אלה לו בודאי יענה משמיה להיות כלי מוכן לקבל את השפע הגדול המושפע עלינו בימים אלו.